

In het spoor van een kunstmatige staat

Neutraal-Moresnet was meer dan honderd jaar lang de vierde staat in de grensregio.

Kelmis, Moresnet, het Drielandenpunt, Preuswald en Hergenrath – deze hoekpunten geven het verloop aan van de wandelroute die min of meer om het grondgebied van de voormalige ministaat Neutraal-Moresnet heen voert.

Een ander thema van deze route is het geloof: zo wordt over een groot gedeelte de Jacobsweg naar Santiago de Compostella gevolgd, die, op het traject door het Preuswald, ook de historische processieweg tussen Aken en Moresnet is. Aan de dorpsrand van Kelmis ligt bovendien de Rochuskapel uit de zeventiende eeuw. Waar het noordelijke gedeelte van de route grotendeels door bosgebieden loopt, doorkruist het zuidelijke gedeelte vaak open weideland en komt de route soms door dorpen en gehuchten.

▶ **Eyneburg:** De enige overgebleven hoogteburcht in het Eupener land dankt zijn naam aan de oorspronkelijke bewoners, het riddersgeslacht “Van Eyneberg”. In de volksmond staat de burcht ook bekend onder de naam “Emmaburg”, omdat volgens de legende Emma, een dochter van Karel de Grote, hier met haar minnaar Eginhard gewoond zou hebben. De verschillende gedeeltes van de burcht stammen uit zeer uiteenlopende tijdperken. De toren is in de veertiende eeuw gebouwd, de kern van de burcht tussen de vijftiende en de zeventiende eeuw. Het bouwwerk kreeg zijn huidige vorm aan het eind van de negentiende eeuw. De afgelopen jaren worden er in de Eyneburg veel feesten en evenementen in een Middeleeuwse sfeer gehouden.

▶ **Kelmis, Casinoweiher:** De route biedt een mooi uitzicht over Kelmis met de Casinoweiher op de voorgrond. Dit stuwmeer werd aanvankelijk aangelegd om met behulp van water uit de zinkertsmijn het erts te wassen. Het gebied rond de Weiher en de voormalige mijnafvalberg onderscheiden zich door hun bijzondere vegetatie. Op deze zware-metalenhou-dende bodem groeit de botanisch zeer zeldzame galmeiflora.

⊕ p. 40 Zinkertsmijnbouw

▶ **Rochuskapel:** Op het punt waar de Lontzener- en Grünstrasserbach samenvloeien staat de kleine kapel, die uit de zestiende eeuw dateert. Deze kapel is gewijd aan de heilige Rochus, de beschermheilige van de pestlijders. In de zeventiende eeuw werd op bevel van koning Filips van Spanje gemeentegrond verkocht om een vicaris te kunnen aanstellen. Deze hield dagelijks een eredienst in de kapel of op het terrein van de mijn. De 400 jaar oude linde bij de kapel moest als “levensboom” de mensen beschermen.

▶ **Geuldal:** Tussen Kelmis en Moresnet volgt de wandelroute de loop van de rivier de Geul. + p.36 Geul

+ p. 88 Wandeltip “Via Gulia”

▶ **Moresnet:** Tegen de achtergrond van het grote Geuldalviaduct ligt het mooie dorp Moresnet, waarvan het aanzien bepaald wordt door traditionele huizen van natuursteen. Deze plaats, met in het centrum de St. Remigiuskerk, werd al in het jaar 888 genoemd. In Moresnet waren vroeger tenminste drie landhuizen bewoond: Burg Schimper, Burg Alensberg en Schloss Bempt. Deze huizen stammen uit de tijd dat riddersfamilies heer en meester waren over hun eigen landgoederen en de mensen die erop woonden. Schloss Bempt is het enige gebouw uit deze tijd dat nog behouden is gebleven.

▶ **Bittweg:** Sinds 1863 door veel pelgrims afgelegde processieweg van Aken-Preuswald naar Moresnet. Volgens de overlevering werd hier een boerenzoon van epilepsie genezen door een Mariabeeldje te aanbidden. Langs een groot aantal wegkruizen leidt deze weg naar de bedevaartkerk van Moresnet-Chapelle. Elke woensdag trekken pelgrims over deze weg, die ook deel uitmaakt van de Europese Jacobswegen naar Santiago de Compostela. + p. 30 Pelgrimsroutes.

▶ **Grensstenen van Neutraal-Moresnet:** Ca. 400 meter na de spoorwegovergang steekt u de voormalige grens van Neutraal-Moresnet over. Rechts en links van de bidweg zijn de vroegere grensstenen XVII en XVIII van het gebied onder struiken verscholen. Nog meer stenen zijn te vinden aan de rand van de weg tot aan het Drielandenpunt, waar de route het historische grensverloop volgt.

⊕ p. 28 Neutraal-Moresnet .

▶ **Drielandenpunt:** Omdat de grenzen van drie landen hier bij elkaar komen, is deze plek een toeristische attractie geworden die jaarlijks door 800.000 bezoekers wordt aangedaan. Het Drielandenpunt, met zijn 322,5 meter boven zeeniveau het hoogste punt van Nederland, staat ook voor de historisch gegroeide gemeenschappelijke kenmerken en relaties tussen de bewoners van de Drielandenregio. ⊕ p. 20 Drielandenpunt

▶ **Königswald:** In 1611 werd een deel van het bosgebied onder het directe toezicht van de hertogen van Bourgondië gesteld en met een groot aantal grensstenen gemarkeerd.

⊕ p. 31 Burgundersteine.

▶ **Landgraben:** Na een stuk over de bidweg van Moresnet te hebben gewandeld, steekt u de grens naar Duitsland over

waar de Akener Landgraben te zien is in een mooie compositie van de oude aarden wal, een adelaarssteen en honderd jaar oude grensbeuken. Een themabord geeft hier uitleg over de achtergronden. + p. 18 Rijk van Aken

+ p. 50 Landgraben

▶ **Kelmis:** Deze plaats werd in 1280 voor het eerst in geschriften genoemd onder de naam “Kelms”. De naam stamt van het Latijnse woord “calamine” voor het galmei (zinkerts), dat hier in grote hoeveelheden voorkomt. In de negentiende eeuw ontwikkelde deze plaats zich dan ook tot het centrum van de Belgische zinkertswinning. Met ca. 10.000 inwoners is Kelmis na Eupen de op een na grootste gemeente van de Duitssprekende gemeenschap in België. Verdere informatie over de plaatselijke geschiedenis biedt het Geuldalmuseum, dat via een korte, bewegwijzerde omweg in de dorpskern te bereiken is.

+ p. 33 Geuldalmuseum

Route-info

▶ **Lengte:** 19,2 kilometer

▶ **Duur:** ca. 4 1/4 uur

▶ **Aanbevolen startpunt:**

▶ **Kelmis, Altenberger Straße / Emmaburgerweg**

Bus (D): 24, halte “BBL”, overstappen op 396

Bus (B): 396, halte “Hergenrath Friedhof”

▶ **Eventuele andere startpunten:**

▶ **Drielandenpunt, Viergrenzenweg**

Bus (NL): 49, halte “Drielandenpunt”

▶ **Moresnet dorp / Rue du Pont**

Bus (B): 396, 710, halte “Buschhausen pont”

Bus (NL): 396, halte “Buschhausen pont”

▶ **Preuswald, Unterer Backertsweg, Lütticher Straße**

Bus (D): 2, 24, halte “Preuswald”

Bus (B): 24, halte “Preuswald”

Wandelcafés

Hergenrath, Kelmis, Moresnet, Aken, Drielandenpunt